

Pesticider og Biocider
J.nr. 2023 - 30072
Ref. kioma
Den 14. juni 2023

Beskrivelse af udviklingen for jord-til-bord indikatorer for pesticider gældende for perioden 2011-2021

Baggrund for jord-til-bord-indikatorerne

EU-Kommissionen har i sin jord-til-bord strategi fastsat et 2030-mål om en 50 % reduktion for anvendelsen af kemiske pesticider (indikator 1) samt en 50 % reduktion for anvendelsen af aktivstoffer, der af kommissionen betegnes som "hazardous" (indikator 2).

Jord-til-bord-indikatorerne for pesticider er begge baseret på udviklingen i salget af pesticidaktivstoffer, og de viser udviklingen fra 2011 og frem til 2021. Udviklingen i begge indikatorer er udtrykt relativt i forhold til en baseline sat til 100. Denne baseline er udregnet som gennemsnittet i salget af aktivstoffer for årene fra 2015 til 2017. En nærmere beskrivelse af indikatorerne kan findes via Kommissionens hjemmeside¹ samt i de skabeloner til beregning af indikatorerne, der er lagt på Eurostats hjemmeside². Det er anden gang, Kommissionen beregner jord-til-bord indikatorerne, der beregnes for alle individuelle medlemslande samt som en fælles indikator for EU.

Jord-til-bord indikator 1 minder på flere områder om EU's harmoniserede pesticidindikator 1 (HRI)³. Både jord-til-bord indikator 1 og HRI 1 udtrykkes i solgte mængder af aktivstoffer i forhold til en baseline, men de to indikatorer adskiller sig ved, at der i jord-til-bord indikator 1 ikke indgår de mikrobiologiske aktivstoffer. Det er vigtigt at bemærke, at baseline for HRI beregnes for perioden 2011 til 2013 og ikke for 2015 til 2017 som for jord-til-bord indikatoren, hvilket betyder, at niveaet for de to indikatorer ligger forskelligt. Jord-til-bord indikator 2 viser udviklingen i solgte mængder af aktivstoffer, der er kandidater til substitution. Denne indikator kan ikke sammenlignes med HRI 2, der viser udviklingen i antal dispensationer

Kommissionen har fremsendt en skrivelse, hvori de to indikatorer er beregnet baseret på data for pesticidesalget i Danmark. Figurene herfra fremgår af notatets bilag 1 nedenfor. Kommissionen forventes den 19. juni 2023 at offentliggøre indikatorerne for EU samlet samt for de medlemslande, der har accepteret, at deres nationale indikatorer offentligøres. Disse indikatorer kan findes via linket i fodnote 1, når de er offentliggjort.

Udviklingen i Jord-til-bord indikator 1

Indikatoren har det højeste niveau for årene 2011 til 2013, hvorefter den for 2014 falder til det laveste niveau for hele perioden (bilag 1 nedenfor). For perioden fra 2015 til 2021 ligger indikatoren på et stabilt niveau. Den samlede udvikling vurderes helt overordnet at være påvirket af hamstringen af

¹ https://ec.europa.eu/food/plants/pesticides/sustainable-use-pesticides/farm-fork-targets-progress_en

² <https://ec.europa.eu/eurostat/web/agriculture/agri-environmental-indicators/information>

³ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2022/08/978-87-7038-434-6.pdf>

pesticider forud for omlægningen af pesticidafgiften i 2013. Denne udvikling er nærmere beskrevet i ”Bekæmpelsesmiddelstatistik 2021”⁴.

EU-målsætningen om 50 % reduktion i hele EU i 2030 for indikator 1 er fastsat på baggrund af et gennemsnit af salgsdata for perioden 2015 til 2017. For denne periode var salget af pesticider netop blevet reduceret betydeligt i forhold til de tidligere år, der er afbilledet i indikatoren.

Den danske pesticidindikator, pesticidbelastningsindikatoren (PBI), er som jord-til-bord indikator 1 baseret på salgsdata for pesticidaktivstoffer. PBI er dog beregnet på baggrund af pesticidernes belastningsværdier for miljø og sundhed, som er en værdi fastsat nationalt i Danmark. Jord-til-bord indikator 1 er i stedet baseret på en gruppering, der reflekterer de enkelte aktivstoffers godkendelsesstatus i EU. De to indikatorer er derfor ikke direkte sammenlignelige, men er begge afbilledet i bilag 1. Sammenligner man udviklingen i jord-til-bord indikator 1 med udviklingen i PBI, ser man overordnet den samme tendens i udviklingen af jord-til-bord indikator 1 og PBI. For begge indikatorer ses enkelte udsving, som ikke direkte kan aflæses i den anden indikator, dette skyldes udsving i salg af aktivstoffer med en høj eller lav belastning.

For 2021 er der flere aktivstoffer, der har flyttet gruppe, hvilket har medført, at udviklingen for jord-til-bord indikator 1 har ændret sig en smule i hele perioden og særligt for perioden 2019-2020. Hvor der for 2020-beregningen fremgik en stigning i indikatoren fra 2019 til 2020, ses i stedet nu overordnet ingen udvikling i niveauet for disse år. En oversigt over hvilke aktivstoffer, der har skiftet kategori, opgøres i rapporten om HRI, der udkommer senere på året.

En detaljeret oversigt over udviklingen i salget af de kemiske aktivstoffer, der indgår i beregningen, fremgår af ”Bekæmpelsesmiddelstatistik 2021”.

Sammenligner man udviklingen i jord-til-bord indikator 1 med HRI 1, skal man være opmærksom på forskellen i beregning af baseline, samt at der i jord-til-bord indikator 1 kun indgår de kemiske aktivstoffer, hvor HRI 1 også inkluderer de mikrobiologiske aktivstoffer. Salget af de mikrobiologiske aktivstoffer udgør dog kun en lille andel af det samlede salg, hvorfor dette forhold ikke har væsentlig betydning for forskellen mellem indikatorerne.

Udviklingen i Jord-til-bord indikator 2

Udviklingen i jord-til-bord indikator 2 minder relativt meget om den udvikling, der ses for indikator 1. Der ses et relativt højt niveau for perioden 2011 til 2013, som bliver efterfulgt af et lavere og relativt stabilt niveau for de efterfølgende år. For indikator 2 vurderes udviklingen ligeledes at være påvirket af hamstring i forbindelse med omlægningen af pesticidafgiften. I modsætning til indikator 1 viser beregningen af indikator 2 en stigning fra 2020 til 2021.

Det er særligt aktivstofferne pendimethalin og epoxiconazol, der har betydning for udviklingen af indikator 2 for årene 2011-2013, da der blev hamstret store mængder af midler med disse aktivstoffer op mod omlægningen af afgiften. Fra 2015 til 2020 har der overordnet set ikke været en tydelig udvikling i indikatoren. Stigningen fra 2020 til 2021 skyldes særligt en stigning i salget af aclonifen og diflufenican, der indgår i et ukrudtsmiddel med begge aktivstoffer. Det bruges særligt til bekæmpelse af græsukrudt i vintersæd som væselhale, der er vanskelig at bekæmpe med andre ukrudtsmidler. Aclonifen har før 2019 ikke været godkendt til brug i korn. I Bekæmpelsesmiddelstatistik 2021 indgår afsnit 6.3, der omhandler kandidater til substitution inklusiv en beskrivelse af anvendelsen af ovenstående aktivstoffer. Endvidere er der fra 2020 til 2021 sket en øget anvendelse af ukrudtsmidler

⁴ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2023/05/978-87-7038-520-6.pdf>

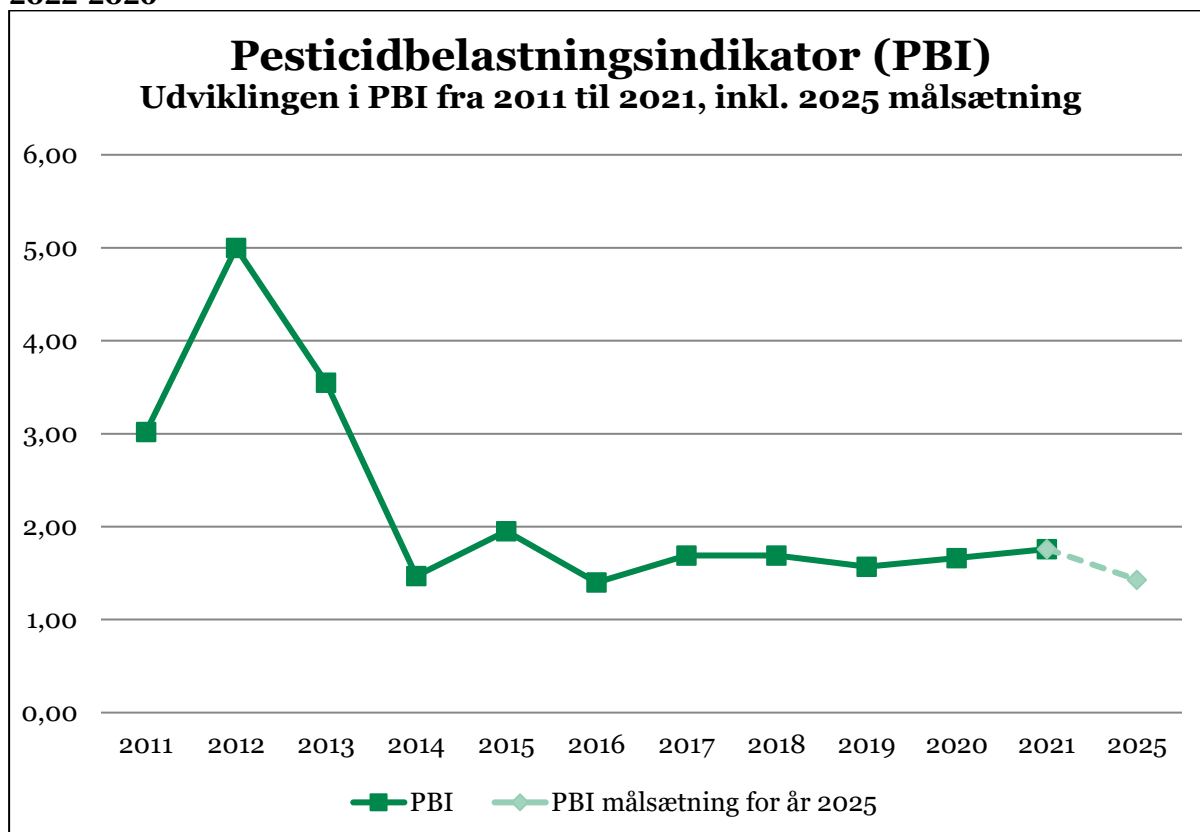
med propyzamid, som særligt skyldes et øget areal dyrket med vinterraps og midler med propyzamid bruges til bekæmpelse af resistent græsukrudt. Af bilag 2 nedenfor indgår en liste over de aktivstoffer, der indgår ved beregning af indikator 2 for Danmark inkl. de solgte mængder af disse aktivstoffer.

Man kan ikke foretage en sammenligning af jord-til-bord indikator 2 med HRI 2. Dette skyldes, at HRI 2 er baseret på antallet af dispensationer, mens jord-til-bord indikator 2 er baseret på solgte mængder af aktivstoffer, der af Kommissionen betegnes som "hazardous", hvilket svarer til de aktivstoffer, der er kandidater til substitution.

Bilag 1 Pesticidindikatorer for pesticidsalg i Danmark

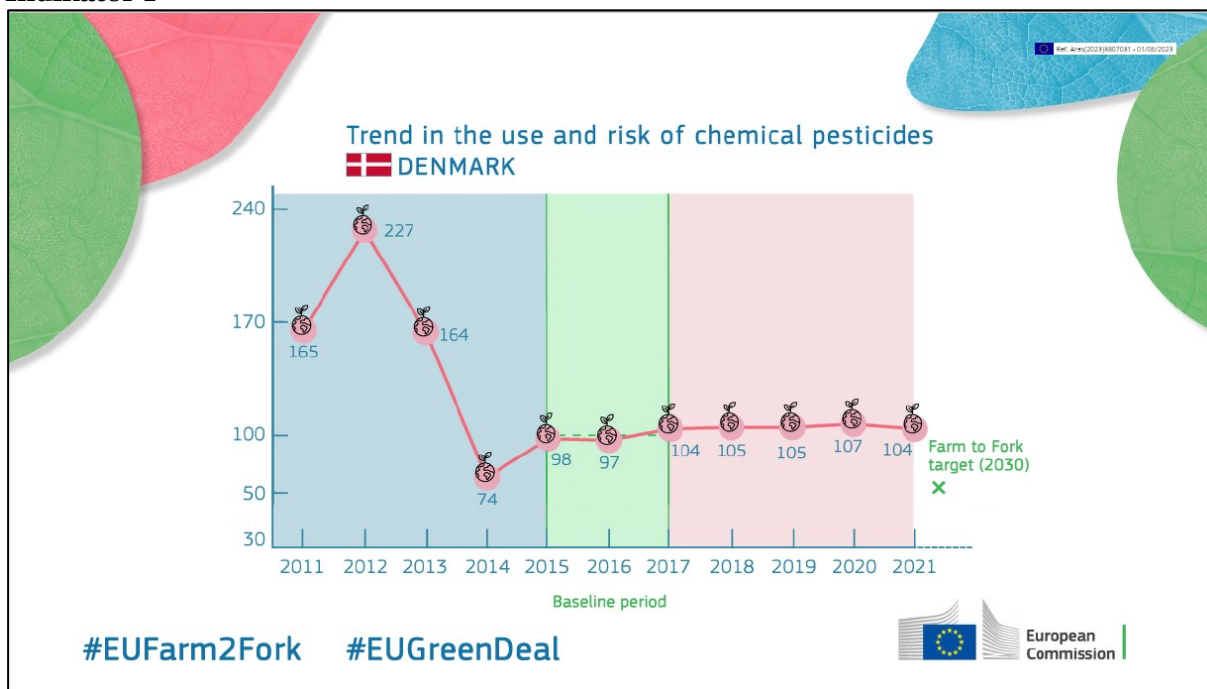
Danmarks pesticidbelastningsindikator (PBI).

Udviklingen i PBI fra 2011 til 2021, inklusiv målsætningen fra Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026

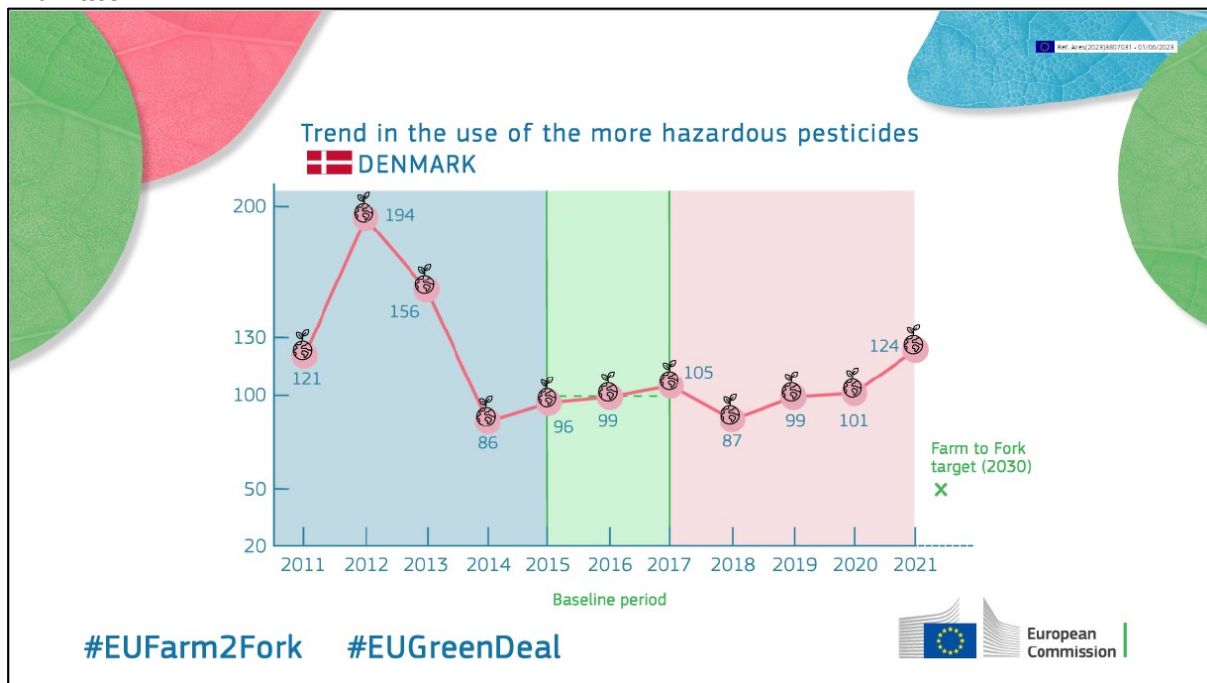

Kommissionens beregninger af jord-til-bord-indikatorerne

Indikator 1

Indikator 2

Bilag 2 Aktivstoffer der indgår i jord-til-bord indikator 2

Aktivstofferne, der indgår i jord-til-bord-indikator 2 for Danmark, er indsat i tabellen nedenfor. Listen af aktivstoffer, der indgår i Kommissionens jord-til-bord-indikator 2, er længere end nedenstående, men tabellen her indeholder kun de stoffer, der er blevet solgt i Danmark i perioden.

Fremgår et "X" af tabellen hentyder det til, at aktivstoffet ikke indgår i beregningen af indikator 2 det pågældende år. Årene 2015-2017 er fremhævet, da det er solget i disse år, der anvendes til beregning af baseline. Der henvises til Bilag 3.1 i "Bekæmpelsesmiddelstatistik 2021" for en oversigt over de enkelte aktivstoffers godkendelsesstatus i Danmark de enkelte år.

Aktivstofnavn	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1-methylcyclopropan	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Aclonifen	21.348	41.496	25.428	1.164	18.761	16.723	23.549	27.982	39.363	45.258	91.675
Alpha-cypermethrin	2.993	5.709	4.463	247	28	0	120	75	167	59	0
Cyprodinil	746	191	1.732	1.509	731	4.947	881	637	397	532	776
Difenoconazol	939	577	577	3.697	4.147	9.125	12.590	8.571	10.362	11.885	12.246
Diflufenican	15.884	22.467	26.556	34.072	37.756	43.161	44.622	38.716	38.223	48.242	61.262
Dimethoat	4.112	7.072	6.366	0	0	0	0	0	0	0	X
Diquat	18.576	29.724	24.724	9.180	20.904	13.412	22.592	31.532	23.560	4.826	X
Epoxiconazol	63.349	52.075	61.885	55.565	48.592	13.258	18.791	15.663	12.612	13.694	0
Esfenvalerat	108	72	72	72	36	66	0	0	0	0	0
Fludioxonil	550	2.538	2.471	2.330	2.191	3.221	2.673	2.120	3.020	4.415	2.114
Gamma-cyhalothrin	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Lambda-cyhalothrin	705	1.046	1.023	1.303	2.156	1.941	2.954	3.760	3.327	2.770	3.576
Linuron	0	0	30	0	0	0	0	0	X	X	X
Metconazol	195	572	1.159	2.389	3.059	4.464	3.644	870	501	369	771
metsulfuron-methyl	848	500	546	557	156	348	252	160	321	151	95
Pacllobutrazol	12	13	25	28	22	12	17	20	26	6	23
Pendimethalin	113.949	257.771	131.898	29.420	28.301	33.806	15.570	11.038	11.666	9.491	10.651
Pirimicarb	2.778	8.281	7.539	4.236	2.989	2.112	2.767	996	4.269	3.821	3.348
Propiconazol	11.710	12.055	13.151	7.934	5.475	2.760	3.950	1.070	42	0	X
Propyzamid	22.762	32.870	40.082	45.190	42.314	58.734	51.008	54.630	57.608	60.686	70.768
Tebuconazol	47.720	57.522	78.228	34.933	43.937	59.110	79.094	41.505	64.340	74.004	79.179
Tepraloxymid	163	144	172	480	0	0	X	X	X	X	X
Thiacloprid	5.598	4.830	5.128	3.839	4.851	6.413	6.631	1.468	5.097	985	0
Triasulfuron	19	21	20	0	0	0	0	X	X	X	X